

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri määruse „Jalatsite ning rõivaste ja tekstiiltoodete märgistamise nõuded“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Tulenevalt kaubandustegevuse seaduse kehtetuks tunnistamisest 2021. aasta 1. maist kaotavad kehtivuse ka nimetatud seaduse alusel kehtestatud majandus- ja kommunikatsiooniministri 12. aprilli 2004. a määrus nr 69 „Jalatsite märgistamise nõuded“¹ ning majandus- ja kommunikatsiooniministri 12. aprilli 2004. a määrus nr 68 „Rõivaste ja tekstiiltoodete märgistamise nõuded.“²

Volitusnorm nimetatud määruste kehtestamiseks lisati tarbijakaitseseadusesse (edaspidi TKS). Jalatsite märgistamise nõuded ning rõivaste ja tekstiiltoodete märgistamise nõuded on viidud kokku ühte määrusesse.

Eelnõuga kavandatud jalatsite märgistamise nõuded ei erine sisuliselt 12. aprilli 2004. a ministri määrusega nr 69 kehtestatud nõuetest. Nõuete kehtestamine on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 94/11/EÜ, tarbijale müügiks ettenähtud jalatsite peamistes osistes kasutatavate materjalide märgistamist käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta³.

Jalatsite märgistamise nõuete kehtestamis eesmärk on nii tarbijate kui jalatsitööstuse huvides luua ühtne süsteem, mille abil anda täpset teavet jalatsite peamistes osistes kasutatavate materjalide kohta, vähendada pettuse ohtu ning kõrvaldada võimalikud kaubandustõkked siseturul.

Eelnõuga kavandatud rõivaste märgistamise nõuded on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1007/2011 „Tekstiilkiudude nimetuste ja tekstiiltoodete kiukoostise märgistamise ja tähistamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 73/44/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivid 96/73/EÜ ja 2008/121/EÜ“⁴.

12. aprilli 2004. a ministri määruses nr 68 kehtestatud suurus- ja hooldustähistuse nõuded on kaetud TKS § 5 lõigetes 1–7 ja lõikes 8 (Kauba märgistuse üldnõuded) tulenevate nõuetega ja eraldi määruses kehtestamist ei vaja. Eelnõuga reguleeritakse teabe andmine müügikohas, mis võib toimuda läbi toote märgistuse või muul viisil teabe andmisega. Eelnõuga viidatakse ka asjakohastele standarditele, mida ettevõtjatel on suurus- ja hooldustähistuse puhul võimalik kasutada. Standardite kasutamine ei ole ettevõtjale kohustuslik.

Tulenevalt EL määrusest nr 1007/2011 on tekstiiltoodete puhul kohustuslik esitada nende märgistuses kiukoostis. Nimetatud määruses sätestatakse ka asjakohased märgistus- ja tähistusnõuded.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid ning keeletoimetuse tegid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtlus- ja tarbimiskeskonna toote ohutuse ja tarbijakaitsese talituse tarbijakaitsese nõunik Riina Piliste (6256 420; Riina.Piliste@mkm.ee) ja ettevõtlus- ja tarbimiskeskonna kaubanduse ja teenuste talituse õigusnõunik Merike Koppel (6256 411; Merike.Koppel@mkm.ee). Juriidilise ekspertiisi tegi eelnõule Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Hendrick Rang (6256 351; Hendrick.Rang@mkm.ee).

¹ Kättesaadav veebis 29.03.2021 <https://www.riigiteataja.ee/akt/117012014019>

² Kättesaadav veebis 29.03.2021 <https://www.riigiteataja.ee/akt/104052012003>

³ Kättesaadav veebis 29.03.2021 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A01994L0011-20130701&qid=1612434827475>

⁴ Kättesaadav veebis 29.03.2021 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02011R1007-20180215&from=EN>

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu §-s 1 sätestatakse määruse kohaldamisala. Määrusega kehtestatakse nõuded puudutavad tarbijatele pakutavate või müüdavate jalatsite peamistes osistes kasutatavate materjalide ning rõivaste ja tekstiiltoodete kohta teabe andmist nende asjakohase märgistamise kaudu. Määruse kohaldamisalasse kuuluvad kõik tarbijatele pakutavad ja müüdavad jalatsid, välja arvatud juba kantud jalatsid, mänguasjana mõeldud jalatsid (nt mängu- või karnevalikostüümide juurde kuuluvad jalatsid) ning spetsiaalsed isikukaitsevahenditena kasutatavad kaitsejalatsid, mis on hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/425, mis käsitleb isikukaitsevahendeid. Määrusega kehtestatud nõudeid ei kohaldata ka mänguasjana mõeldud rõivastele ja tekstiiltoodetele. Nõuded mänguasjadele on kehtestatud majandus- ja kommunikatsiooniministri 3. septembri 2010. a määrusega nr 57 „Mänguasja ohutusnõuded ja nõuetele vastavuse tõendamise kord“.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse jalatsi määratlus. Jalatsiks loetakse kõiki jala katmiseks või kaitsmiseks mõeldud tallaga tooteid, mis on mõeldud tavapäraseks sees- või väljas kandmiseks. Jalatseid on väga erinevaid ja nende hulka kuuluvad sees või väljas kandmiseks mõeldud erineva kontsaga kingad, erineva sääre pikkusega saapad, erinevad sandaalid, supluskingad, espadrillid ja teised vaba aja jalatsid, jooksu- ja spordijalatsid, sh spetsiaalsed spordijalatsid, tantsuringad, ühes tükis peamiselt kummist või plastikust vormitud jalatsid, teiste jalatsite peal kandmiseks mõeldud pealiskingad, ühekordselt kasutatavad tallaga jalatsid ja ortopeedilised jalatsid. Jalatsiks ei loeta ühekordseks kasutamiseks mõeldud paberist, plastikkilest või muust õhukesest materjalist ilma külgepandud tallata tooteid.

Spetsiaalsed spordijalatsid on jalatsid, mille külge on kinnitatud või on võimalik kinnitada naelu, nuppe, nagasid, klambreid, tõkkeid, takisteid, riive, jääuiske, rulluiske või muud taolist, samuti uisu-, suusa-, maadlus-, poksi-, lumelaua-, jalgpalli-, pesapallisaapad, jalgrattasõiduringad.

Eelnõu §-s 3 kehtestatakse nõuded jalatsite märgistusele.

Lõigetes 1 ja 2 määratletakse jalatsite peamised osised ja nende kirjeldamiseks kasutatavad piktogrammide vastavalt määruse lisale 1. Jalatsi peamisteks osisteks on pealne, vooder ja sisetald ning välistald.

Lõikes 3 kehtestatakse nõue, et avaldada tuleb teave jalatsi peamistes osistes kasutatud materjalide kohta. Teavet materjalide kohta võib esitada piktogrammidenä või kirjaliku märkena vastavalt määruse lisale 2. Teavet tuleb esitada materjali kohta, mis moodustab vähemalt 80% jalatsi pealse ja voodri ning sisetalla välispinnast ja vähemalt 80% välistalla mahust. Jalatsites kasutatavate materjalide määratlused sisalduvad lisas 2.

Lõikes 4 on sätestatud tingimused, mida jalatsi peamistes osistes kasutatud materjali märgistamisel arvestada. Jalatsi pealses kasutatud materjali kohta teabe andmisel ei võeta arvesse jalatsi aksessuaare ega tugevdusi, milleks võivad olla randid, pandlad, ornamendid, ehispaelad, paelaaugu toestused, pahkluu toestused ja muud samalaadsed toestused või lisandid.

Lõikes 5 on täpsustatud, et kui jalatsi peamistes osistes kasutatud ükski materjal ei moodusta vähemalt 80%, tuleb teavet anda kahe peamise jalatsi koostises kasutatud materjali kohta.

Lõikes 6 on kehtestatud nõuded jalatsite peamistes osistes kasutatud materjalide kohta teabe esitamise viisile. Teave peab olema esitatud iga jalatsipaari vähemalt ühel jalatsil kas

piktogrammiga või kirjalike märgetena. Teave võib olla trükitud, pressitud või kleebitud jalatsile või olla esitatud jalatsi külge kinnitatud etiketil. Jalatsite märgistus peab olema nähtav ja loetav ega tohi olla tarbijat eksitav. Jalatsi peamistes osistes kasutatud materjalide kohta teabe andmiseks kasutatud piktogrammide või märked peavad asetsema kõrvuti jalatsi vastavaid osiseid kujutavate piktogrammide või kirjalike märgetega.

Eelnõu §-s 4 kehtestatakse nõuded rõivaste ja tekstiiltoodete märgistusele

Lõikes 1 on toodud, et mõistet tekstiiltoode määratletakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1007/2011, mis on kehtinud alates 2011.aastast. Tekstiiltoote määratlusega on hõlmatud ka tekstiilmaterjalist rõivad.

Eelnõus on samuti sätestatud, et määrus ei kohaldu kantud ja kasutatud rõivastele ja tekstiiltoodetele juhul, kui tooted on vastavalt määratletud. See tähendab, et toodet ostes peab olema võimalik tarbijal üheselt veenduda, et tegemist on kasutatud tootega. Tekstiiltooted on igasugused töötlemata tooted, osaliselt töödeldud tooted, töödeldud tooted, pooltooted, valmistooted, poolvalmis või valmis õmblustooted, mis koosnevad ainult tekstiilkiududest, olenemata kasutatud segamis- või ühendusmenetlusest.

Lõikes 2 on sätestatud minimaalne teave, mis tuleb rõivaste ja tekstiiltoodete kohta tarbijale esitada. Rõivaste all on silmas peetud mittetekstiilsetest materjalidest valmistatud riideesemeid. Rõivaste ja tekstiiltoodete müümisel ja pakkumisel esitatakse teave nende toodete kohta kas toote märgistusel või muul viisil toote müügikohas. Tooted peavad olema märgistatud või tähistatud või muul viisil varustatud teabega toote nimetuse kohta, toote suuruse ja toote hooldamise kohta. Info on vajalik, et vältida tarbija eksitamist. Kui toote olemusest on üheselt selge toote nimetus ja selle puudumine ei saa tarbijat eksitada, siis võib teavet nimetuse kohta mitte esitada.

Kaubandustegevuse seaduse alusel kehtestati 12. aprillil 2004.a majandusministri määrus nr 68 „Rõivaste ja tekstiiltoodete märgistamise nõuded“. Nimetatud määrus muutub kehtetuks seoses kaubandustegevuse seaduse kehtetuks tunnistamisega alates 1. maist 2021. a. Eelnõuga kavandatavate nõuete puhul on lähtutud aastast 2004 kehtinud nõuetest ja ei kehtestata uusi ega täiendavaid nõudeid. Seega ei peaks muutuma ka senine rakendamispraktika nende nõuete täitmise tagamiseks.

Lõikes 3 on sätestatud karusnahast ja nahast rõivaste kohta täiendavalt esitatav teave. Karusnahast ja nahast rõivaste puhul peab olema müügikohas rõivale märgitud või muul viisil esitatud teave materjali liigi (naturaalne nahk, tehishnahk, naturaalne karusnahk, tehiskarusnahk) kohta. Naturaalse karusnaha puhul tuleb esitada teave ka looma liigi kohta.

Eelnõuga kavandatavate nõuete puhul on lähtutud aastast 2004 kehtinud nõuetest ja ei kehtestata uusi ega täiendavaid nõudeid. Seega ei peaks muutuma ka senine rakendamispraktika nende nõuete täitmise tagamiseks.

Lõikes 4 on viidatud asjakohastele standarditele, mis võiksid olla kasulikud ettevõtjatele rõivaste ja tekstiiltoodete müümisel. Teabe andmisel toote suuruse kohta saab lähtuda näiteks Eesti standardist EVS-EN 13402 ning hooldusjuhiste andmisel on soovitatav lähtuda Eesti standardist EVS-EN ISO 3758.

Eelnõu §-s 5 kehtestatakse määruse jõustumise ajaks 2021. aasta 1.mai. Sellest kuupäevast muutub kehtetuks kaubandustegevuse seadus ja selle alusel kehtestatud alamaktid.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 94/11/EÜ, tarbijale müügiks ettenähtud jalatsite peamistes osistes kasutatavate materjalide märgistamist käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (EÜT L 100/37, 19.04.1994, lk 173–177). Nimetatud direktiivi ja eelnõu vastavustabel on esitatud eelnõu seletuskirja lisas.

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsekohalduva määrusega (EL) nr 1007/2011 „Tekstiilkiudude nimetuste ja tekstiiltoodete kiukoostise märgistamise ja tähistamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 73/44/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivid 96/73/EÜ ja 2008/121/EÜ“ (ELT L 272, 18.10.2011, lk 1–64).

4. Määruse mõjud

Eelnõu kehtestamine määrusena ei too kaasa mingeid mõjusid, kuna 24. aprillist 2004. a kehtinud nõudeid ei muudeta. Samuti ei ole sellel ajavahemikul muudetud punktis 3 nimetatud direktiivi ega otsekohalduvat määrust.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei eelda täiendavaid tegevusi ega too kaasa täiendavaid kulutusi ega mõjuta tulusid.

6. Määruse jõustumine

Eelnõu määrusena jõustumine on 2021. aasta 1. mail. Jõustumise kuupäev on seotud kaubandustegevuse seaduse kehtetuks tunnistamisega 2021. aasta 1. maist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamisele Justiitsministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale ning Eesti Kaupmeeste Liidule infosüsteemi EIS kaudu.

Eelnõu esitatakse Justiitsministeeriumile kooskõlastamiseks seoses kaubandustegevuse seaduse kehtetuks tunnistamisega ja asjakohase volitusnormi lisamisega tarbijakaitse seadusesse. Justiitsministeerium osundas, et varem kaubandustegevuse seaduse alusel antud määrused tuleb uuesti kehtestada ja juhul kui tegemist direktiivide ülevõtmisega, siis ka koos eelnõu vastavustabeliga.